

Stilske figure

Karakter pjesničkog jezika, odnosno karakter umjetničke slike ostvarene tim jezikom, dovodi do toga da se njegovi oblici i načini saopštavanja razlikuju od svih ostalih načina saopštavanja jezikom i da oni uvijek imaju određenu umjetničku funkciju:

-konkretnost i živost slike-

-da joj jezički pripadaju pokret, boja i zvuk

-izazovu emociju

-izraze određenu simboliku, ili da obuhvate sve te funkcije zajedno.

Svi navedeni posebni oblici i načini saopštavanja pjesničkim jezikom nazivaju se **stilskim figurama**.

Stilskim figurama se obogaćuje književno djelo, daje mu se šire značenje.

Teorija književnosti stilske figure dijeli na četiri grupe:

- Figure dikcije(zvučne figure)
- Figure riječi(tropi)
- Figure konstrukcije
- Figure misli

Figure dikcije (zvučne figure)

Asonanca – česta upotreba vokala u stihu:

„Pučina **a** plava **a** spava **a**...”

Aliteracija – ponavljanje suglasnika u stihu:

„...**vrh hridi crne trne**...”

Onomatopeja – oponašanje zvukova iz prirode:

„...**palacaju, gmižu, sikću, ljute šarke**...”

Anafora – ponavljanje riječi na početku stihova.

Epifora – ponavljanje riječi na kraju stihova.

Simploha – ponavljanje riječi na početku i na kraju stihova.

Anadiploza – ponavljanje riječi na kraju jednog i na početku narednog stiha.

Figure riječi ili tropi

Metafora – skraćeno poređenje, jedan predmet, biće, pojava naziva se imenom drugog sa kojim se asocijativnim putem može dovesti u vezu. Metaforična upotreba riječi je zaravo prenesena upotreba riječi.

„Tiho noći, moje **sunce** spava...”(J. J. Zmaj)

Sinegdoha –podvrsta metonimije, figura u kojoj se dio uzima kao zamjena/primjer za cjelinu.

1. Opštim pojmom se ozančava poseban:

Smrtnici griješe.

2. Jednina označava množinu

Po livadi cvijet rascvatio.

Figure riječi ili tropi

Metonimija – preneseno značenje, ovdje veza između dva pojma nije napravljena na osnovu sličnosti ili suprotnosti, nego na osnovu logičke zavisnosti „on živi od svojih deset prstiju“, upotrijebili smo pojam sredstva umjesto pojma radnje.

Alegorija – proširena metafora:

„**Jer brza reka pored nas teče**

mi na bregu naše nesreće

ko ima svesti, **otud se kloni,**

okati vide **breg nam se roni...**“ (J. Jovanović Zmaj)

Epitet – ukrasni pridjev:

„**Sivo, sumorno nebo.** Sa **starih** ogradava davno

uveći ladolež već je sumorno spustio vreže...” (V. Ilić)

Eufemizam – ublažavanje (zamjenjuju se opasne ili nepristojne riječi blažim izrazima).

Personifikacija – figura u kojoj se stvarima, životinjama i biljkama daju ljudske osobine:

„**Pučina plava spava...**“

Simbol – zamjena riječi, životne pojave ili pojma njihovom alegorijskom oznakom.

Odlukuje ga višeznačnost po čemu se razlikuje od alegorije. Tako u pjesmi „Grm“

Vojislava Ilića stihovi:

„Munjom opaljen **grm** na suvom proplanku stoji...”

...Al mnogo zima još sa hladnim vetrom će doći, a on će biti tu“ ... ukazuju na simboliku trajanja.

Figure konstrukcije

Inverzija – red riječi ili djelova rečenice obrnut od gramatički pravilnog,
„Osta danas na Drini ćuprija.“ (Ivo Andrić)

Asindeton – nizanje riječi bez gramatičkog povezivanja izostavljanjem veznika da bi radnja bila življa; koriste se zarezi:

...“ispod srca životni strasti mah

sramota, ponos, groza, ljubav, stah.“ (L.Kostić)

Polisindeton – suprotnost asindetonu. Nizanje veznika bez gramatičke potrebe.

Elipsa – izostavljanje riječi iz rečenične cjeline pri čemu se smisao cjeline može shvatiti „Mladost-ludost“, „Vatra!“ „Gori!“

Retoričko pitanje – pitanje na koje se ne zahtjeva odgovor, pošto je odgovor jasan i određen:

„O klasje moje ispod golih brda

moj crni hljebe krvlju poštrapani

ko mi te štedi, ko li mi te brani

od gladnih ptica, moja muko tvrda?“(A.Šantić)

Apostrofa – direktno obraćanje ličnostima, predmetima, pojavama:

„Naša mila Boko, nevjesto Jadrana...“ (A. Šantić)

Figure misli

Hiperbola – preuveličavanje osobina predmeta ili inteziteta radnje u cilju jačeg emotivnog djelovanja:

„Kad je vidu đe e smije mlada
svijet mi se oko glave vrti.“

Litota – umanjanje (suprotna hiperboli),

Gradacija – ređanje slika po jačini, tako da prva slika bude najslabije jačine a poslednja najveće jačine.

Poređenje – upoređivanje na temelju sličnosti. Poređenjem se postiže konkretizacija slike, jer se neki predmet poredi sa nekim izrazitijim predmetom:

„**Ko svilene niti što ih pauk satka,
po drveću visi mesečine veo.**“ (A.Šantić)

Kontrast – vrsta poređenja koja se temelji na suprotnosti,

„**Što Momčilu taman čizma bila,
tu Vukašin obje noge meće**“.

Paradoks – misao koja u sebi sadrži protivrječnost.

Paradoksalne misli su lijepe zbog toga što uglavnom na duhovit način, kazuje neku duboku misao „Preturila bi godine takvog života ali nije mogla da preturi sate i minute.“ (Ivo Andrić)

Oksimoron – spajanje suprotnih pojmova u novi pojam „ O sve na svijetu stvoreno iz nista“.

Ironija – figura u kojoj se misli suprotno od onoga što se kaže. Kada nekom nevaljalom čovjeku kažemo „ Ti si dobričina“ onda smo riječ dobričina upotrijebili ironično (ti si rđav , nevaljao čovjek“).

Figure misli

- Slovenska antiteza

Ovom stilskom figurom – pjesničkom slikom počinju naše narodne pjesme: epska pjesma Uskočkog ciklusa "Mali Radojica" i lirsko-epska pjesma "Hasanaginica". Naziva se još i propireno poređenje. Prvo se navode određene teze:

«Šta se bijeli u gori zelenoj? Al je snijeg, al su labudovi? Da je snijeg već bi okopnio, Labudovi već bi poletjeli.» Narodni [pjevač](#), zatim, odbacuje jednu po jednu pretpostavku (tezu):

"Nit je snijeg, nit su labudovi...", i iznosi protivnu tvrdnju, antitezu – bijeli se šator age Hasan-age.

Kako neke pjesme i drugih [slovenskih naroda](#) počinju sličnim poredjenjem, otuda i ovo ime: slovenska antiteza.